

WYROK

1. W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Terpiłowska

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2019 r. w Świdnicy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) S.A. w B.

przeciwko E. S.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej od wyroku Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 25 października 2018r., sygn. akt I C 1332/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądza od pozwanej E. S. na rzecz strony powodowej (...) S.A w B. dalszą kwotę 1.147,23 (tysiąc sto czterdzieści siedem 23/100) zł, płatną w 4 miesięcznych ratach: pierwsze trzy raty w wysokości po 300 zł, ostatnia rata w kwocie 247,23 zł, w terminie do dnia 25 każdego miesiąca, począwszy od czerwca 2019r. z odsetkami ustawowymi w razie opóźnienia; umarza postępowanie co do kwoty 500 zł z odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 24 marca 2018r. do dnia zapłaty (pkt. II); nie obciąża pozwanej kosztami procesu (pkt. III);

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. znosi pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja pozostawała uzasadniona w części.

Sąd pierwszej instancji prawidłowo dokonał ustaleń faktycznych w sprawie w oparciu o nie kwestionowane fakty dotyczące zawarcia umowy i jej nienależytego wykonywania

Sąd pierwszej instancji dokonał natomiast w części błędnej oceny prawnej poprawnie ustalonego stanu faktycznego, ponadto nie uwzględnił, iż w części cofnięte zostało powództwo.

Sąd drugiej instancji nie przeprowadzał postępowania dowodowego w związku z powyższym w oparciu o treść art. 505¹³ § 2 k.p.c. uzasadnienie zawiera jedynie wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku.

Strona powodowa wniosła o zasądzenie kwoty 4.879,92 zł z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 24 marca 2014r. do dnia zapłaty.

Pismem z dnia 30 sierpnia 2018r. (data nadania przesyłki) strona powodowa wniosła o zasądzenie kwoty 4.379,92 zł z odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 24 marca 2018r. do dnia zapłaty.

Strona powodowa przyznała, iż powódka zapłaciła w toku procesu kwotę 500 zł i w zw. z tym cofnęła w tym zakresie pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia, wnosząc o umorzenie postępowania w tym zakresie. Sąd Okręgowy przyjął, porównując zakres podtrzymanego i cofniętego powództwa, iż roszczenie odsetkowe od kwoty 500 zł nie zostało podtrzymane a zatem w tym zakresie również zostało cofnięte wraz z zrzeczeniem się roszczenia. O cofnięciu powództwa pozwana została poinformowana na rozprawie w dniu 23 października 2018r. Zgoda pozwanej nie była wymagana w świetle art. 203 § 1 k.p.c.

W tej części postępowanie powinno zostać umorzony (na podstawie art. 355 § 1 k.p.c.) a jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku powództwo zostało oddalone w tej części. Zapłata kwoty 500 zł została zaliczona bowiem na zapłacone należności przez pozwaną. W konsekwencji nastąpiła zmiana wyroku w tej części. Sąd Okręgowy przyjął, iż kwota 500 zł została objęta zaskarżeniem – apelacją zaskarżony został bowiem wyrok w części, w jakiej Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo a zatem również w tym zakresie (art. 378 § 1 k.p.c.). Wnioski apelacji o uwzględnienie powództwa w całości w tej sytuacji pozostają nieuprawnione wobec oświadczenia samej strony o cofnięciu powództwa. Apelacja w tym zakresie zatem została w części oddalona tj. w części w której strona powodowa wniosła o zasądzenie zapłaconej w toku procesu kwoty, co do której cofnęła pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia (na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana złożyła oświadczenie o uznaniu powództwa, jednocześnie wnosząc o rozłożenie na raty świadczenia. Uznanie roszczenia zostało złożone w piśmie procesowym podpisanym przez pełnomocnika a zakres pełnomocnictwa (k: 37) nie wskazuje by oświadczenie w tym zakresie wywołało skutki materialnoprawne. Można było przyjąć, iż stanowiło wyraz rezygnacji z obrony w ramach autonomii w dysponowaniu swoim prawem procesowym. Oświadczenie o uznaniu powództwa zostało odwołane w kolejnym piśmie z dnia 18 października 2018 ze wskazaniem jako przyczyny odwołania, zapoznanie się z treścią umowy. Pozwana zakwestionowała należność główną w kwocie 2.250 zł, w tym tytułem opłaty przygotowawczej – 129 zł, prowizji w wysokości 1.321 zł i ceny (...) w wysokości 800 zł. W świetle zeznań pozwanej trudno ocenić jej stanowisko procesowe, niewątpliwym pozostaje, iż nie ma w zasadzie żadnej wiedzy na temat zaciągniętego zobowiązania i ciężących na niej na tej podstawie obowiązków. W granicach starannego działania, nawet przy założeniu, iż pozwana pozostaje konsumentem oświadczenie, iż nie przeczytała umowy nie zwalnia jej z obowiązków wynikających z umowy. Treść umowy powinna być znana pozwanej a w każdym razie powinna dysponować jej treścią korzystając z porad fachowego pełnomocnika. Przyczyna zatem odwołania oświadczenia o uznaniu roszczenia nie uzasadniała uznania za skuteczne odwołania oświadczenia.

Jednakże zasadne pozostawało w oparciu o zeznania pozwanej, założenie jakie czyni Sąd pierwszej instancji, iż zawarta umowa narusza prawa konsumenta i jako taka godzi w zasady współżycia społecznego. I w tym kontekście należało ocenić uznanie powództwa za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i na tej podstawie żądanie strony powodowej w zakresie ostatecznie zakwestionowanym mogło zostać ocenione przez sąd (art. 213 § 2 k.p.c.).

Zaskarżonym wyrokiem została zasądzona kwota 2.394,83 zł. Z uzasadnienia wyroku wynika, iż na zasądzoną kwotę składa się należność główna 2.250 zł pomniejszona o wpłaty w łącznej kwocie 745 zł, powiększona o odsetki umowne w kwocie 720 zł i skapitalizowane odsetki od dnia wniesienia pozwu do dnia wyrokowania w kwocie 169,83 zł. Tak ustalona kwota została rozłożona na raty. Skapitalizowanie odsetek maksymalnych na dzień wyrokowania i doliczenie ich do zasądzonej należności pozostaje skutkiem rozłożenia na raty zasądzanego roszczenia (por. uchwała SN z dnia 22 września 1970 r., III PZP 11/70, Lex).

Apelacją zaskarżony został wyrok w zakresie w jakim zostało oddalone powództwo - skarżąca wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie i uwzględnienie powództwa w całości. Sąd Okręgowy przyjął w oparciu o powyższe żądania strony, wnioskując również na podstawie wartości przedmiotu zaskarżenia, iż zaskarżone pozostawało oddalenie powództwa w zakresie kwot 800 zł, 129 zł, 1.321 zł przy uwzględnieniu skapitalizowanych odsetek zasądzonych i pomniejszających dochodzone roszczenie (4.879,92 zł – 800 zł – 1321 zł – 129 zł – 144,83 zł = 2.485,09 zł. Należy podkreślić, iż powyższe żądanie nie uwzględnia wcześniejszego cofnięcia powództwa o czym była mowa wyżej. Tylko

tylko można wnioskować po treści apelacji. Należy podkreślić, iż nie kwestionowane było rozłożenie na raty zasądzonego świadczenia. W żadnym zatem zakresie pozytywna treść zaskarżonego rozstrzygnięcia nie została zakwestionowana.

Sąd pierwszej instancji błędnie ocenił, iż wynagrodzenie prowizyjne nie zostało uzgodnione indywidualnie a zapisy umowy w tym zakresie kształtują prawa i obowiązki pozwanej w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jej interesy. W sprawie nie było podstaw do uznania, iż zapisy odnoszące się do wynagrodzenia prowizyjnego stanowią klauzulę abuzywną.

W przedmiotowej sprawie Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił, że strony zawarły umowę pożyczki gotówkowej (...) z dnia 11 października 2017r., a zawarta umowa jest kredytem konsumenckim w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim. Całkowita kwota pożyczki wyniosła 2.250 zł, opłata przygotowawcza stanowiła kwotę 129 zł, koszt wynagrodzenia prowizyjnego określono na kwotę 1.321 zł. Dodatkowo pozwana została obciążona kwotą 800 zł tytułem wybranego (...). Pożyczkę oprocentowano w wysokości 9,87 % w skali roku, a jej całkowity koszt ustalono na kwotę 5.220 zł.

Z zeznań pozwanej (rozprawa z dnia 23 października 2018r., k: 90) wynika, iż podpisując umowę miała świadomość, że zapłaci o wiele więcej niż pożyczyła.

Sąd Okręgowy wskazuje, iż na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim ustawą z dnia 5 sierpnia 2015r. o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015.1357) wprowadzono przepisy art. 36a-36d. Zmiana ustawy obowiązuje w tym zakresie od dnia 11 marca 2016r. Z uzasadnienia projektu powyższej ustawy wynika, że celem ustawodawcy pozostawało ograniczenie możliwości pobierania nadmiernych opłat, prowizji i odsetek w umowach pożyczek i kredytów (www.sejm.gov.pl, uzasadnienie projektu, nr druku 3460). Ustawodawca przyjął, że dotychczasowe przepisy, w tym odwołanie zawarte w umowie o kredyt konsumencki do przepisu art. 359 § 2¹ k.c. nie jest wystarczające. Regulacja wprowadzanych art. 36a-36d ustawy o kredycie konsumenckim, zawierająca limity kosztów kredytu, była przedmiotem szczegółowej analizy ustawodawcy, który przyjął, iż w zależności od okresu, na który umowa została zawarta, całkowity koszt kredytu z wyłączeniem odsetek nie będzie mógł przekroczyć 55 % w skali jednego roku, 85% w skali dwóch lat i dalej 100 % niezależnie od okresu kredytowania.

Limity pozaodsetkowych kosztów kredytu określone przepisami art. 36a ust. 1-2 cyt. ustawy mają zastosowanie do umów zawartych po 11 marca 2016r. Umowa pożyczki między stronami przedmiotowego postępowania została zawarta po tej dacie tj. w dniu 11 października 2017r. na okres 36 miesięcy. Maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru określonego w przepisie art. 36a ust. 1 ukk. Pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują wszystkie koszty, które konsument ponosi w związku z umową o kredyt konsumencki, z wyłączeniem odsetek, w tym w szczególności prowizje i opłaty.

Z umowy pożyczki (...) z dnia 11 października 2017r. wynika, że (...) S.A. z siedzibą w B. udzieliła pozwanej E. S. pożyczkę w kwocie 2.250 zł, całkowita kwota do zapłaty wynosiła kwotę 5.220 zł. Pozaodsetkowe koszty kredytu wynosiły zatem kwotę 2.250 zł, na co składają się: opłata przygotowawcza w wysokości 129 zł, wynagrodzenie prowizyjne w wysokości 1.321 zł, oraz wynagrodzenie przyznane na wniosek pozwanej (...) w wysokości 800 zł.

W tej sytuacji niezasadne pozostaje stanowisko Sądu pierwszej instancji, że podpisana przez pozwaną umowa zawiera tzw. klauzulę abuzywną dotyczącą wysokości wynagrodzenia prowizyjnego. Dochodzona przez stronę powodową kwota tytułem pozaodsetkowych kosztów kredytu – wynagrodzenia prowizyjnego nie przekracza limitu określonego według wzoru z art. 36a ust. 1 ukk. Przywołany przepis art. 36a cyt. ustawy, w kontekście uzasadnienia projektu ustawy, wskazuje na dopuszczalną wysokość limitu kosztów kredytu, która w umowie nie została przekroczona. Pozwana miała świadomość co do konieczności zapłaty wynagrodzenia prowizyjnego a z pewnością z łatwością mogła powziąć wiadomość o jego wysokości, gdyby tylko przeczytała umowę, gdzie jasno wskazano konieczność jego opłacenia i jego wysokość. Zatem, oprócz niespłaconej kwoty kapitału pożyczki i odsetek, strona powodowa mogła domagać się od

pozwanej dodatkowo pozaodsetkowych kosztów pożyczki, które nie przekraczają limitów określonych w art. 36a ust. 1-2 cyt. ustawy w postaci wynagrodzenia prowizyjnego.

Jednakże zasadne pozostaje stanowisko Sądu pierwszej instancji dotyczące niezgodnienia indywidualnie warunków umowy jeśli chodzi o dodatkowy dobrowolny wariant umowy. W tym zakresie Sąd pierwszej instancji przeprowadził dowód z przesłuchania pozwanej. Co do zakresu postanowienia dowodowego nie zostało zgłoszone zastrzeżenie w trybie art. 162 k.p.c. i nie podnoszono zarzutów w tym zakresie w postępowaniu apelacyjnym. Wnioski jakie należało wyciągnąć z tych zeznań uzasadniają oddalenie powództwa, co do kwoty 800 zł za wariant umowy niezgodniony indywidualnie oraz za opłatę przygotowawczą, która nie znajduje uzasadnienia w czynnościach strony powodowej. Pozwana zeznała, iż nie wie co to jest pakiet dodatkowy a okoliczności w jakich zawarta została umowa wskazują, iż nie uzgodniono z nią indywidualnie odpłatnego rozszerzenia ochrony przed ewentualnym opóźnieniem w spłacie rat. Pozwana nie miała wiedzy, iż może domagać się odroczenia płatności rat i płaci za tę usługę. Ponadto strona powodowa sama oferowała swoje usługi zapewniając o dostępności kolejnych kwot pożyczek. Trudno przyjąć, iż w tych okolicznościach pozwana powinna jeszcze ponosić koszty opłaty przygotowawczej. Sąd Okręgowy podziela poglądy wyrażone przez Sąd pierwszej instancji co do podstaw uznania postanowień umowy za niewiążące - bez konieczności ich ponownego przytaczania.

W granicach zaskarżenia Sąd Okręgowy przyjął, że nadal niezasadne pozostaje żądanie strony powodowej, co do zasądzenia kwot 800 zł i 129 zł. Z zakresu zaskarżenia pozostaje zatem dalsza kwota 1.056,09 zł (4.379,92 zł – pomniejszona o kwotę 2.394,83 zł - już prawomocnie zasądzoną, – 800 zł – 129 zł). Powyższa kwota powinna zostać powiększona o odsetki skapitalizowane na dzień wyrokowania w kwocie 91,14 zł, ponieważ również w ocenie Sądu uzasadnione pozostaje rozłożenie na raty powyższej kwoty (art. 320 k.p.c.). Zasądzona została z powyższych względów od pozwanej na rzecz strony powodowej dalsza kwota 1.147,23 zł rozłożona na raty, z uwzględnieniem już prawomocnych rat i terminów ich wymagalności.

Pozwana na podstawie wiążącej strony umowy obowiązana jest zatem do zwrotu udzielonej pożyczki wraz z pozaodsetkowymi kosztami jej zawarcia (w zakresie części wynagrodzenia prowizyjnego i odsetkami (art. 720 k.c.)).

Mając powyższe na uwadze apelacja strony powodowej podlegała uwzględnieniu w części a zmiana zaskarżonego wyroku sprowadza się do zasądzenia dalszej kwoty, ponad już zasądzoną zaskarżonym wyrokiem - na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w pozostałym zakresie ponad już omówione umorzenie apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. przyjmując, iż szczególne okoliczności zawarcia umowy a także sytuacja pozwanej uzasadniają skorzystanie z powołanego przepisu.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art.100 k.p.c. przyjmując, iż wysokość kosztów poniesionych w tym postępowaniu przez strony uzasadnia wzajemne ich zniesienie (koszty zastępstwa po 450 zł, opłata od apelacji – 125 zł, strona powodowa wygrała apelację w ok. 43 %).